

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
stratie.
Multumite publice și Lou
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscriptele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

O uniune a statelor din Europa de mijloc.

— Propunerea lui Fr. de Liszt. —

I.

Lunile trecute a început să apară în editura S. Hirzel din Lipsca o bibliotecă condusă de *Karl Lamprecht*, profesor universitar din Lipsca, istoricul cunoscut, de *Francisc de Liszt*, prof. univ. din Berlin, și de *G. Irmer*. Biblioteca publică sub titlul „*Zwischen Krieg und Frieden*” (Intre războiu și pace) studii privitoare la chestiunile politice, economice actuale și merită și atenția noastră, fiindcă studiile acestea sunt scrise de oameni ca Dr. H. Friedjung, contele Bülow, Wach, Lamprecht, Liszt — și alții.

Apelul din fruntea colecției, subscris de cei trei conducători numiți mai sus, se termină cu cuvintele:

„Chemăm pe toți mânuitorii penei (din Germania), cari se simțesc chemați, să ne ajute la creierea politică și economică a viitorului patriei noastre”.

Contribuția profesorului Liszt merită, în deosebi, atenția noastră. Lucrarea lui Liszt a apărut (broșura a 2-a din colecție) și poartă titlul: „*Ein mitteleuropäischer Staatenverband*” (O uniune de state din Europa de mijloc.)

Părerile lui Liszt sunt *caracteristice* pentru cercul de idei din anumite clase conducătoare germane. Liszt este o *autoritate* juridică, nu numai în Germania, ci în întreaga Europa. Ideile, pe cari le sulevează dânsul vor fi fost discutate pe îndelete în cercurile, în

cari trăiește Liszt și numai cu consimțământul acestor cercuri va fi lansat profesorul berlinez ideia uniunii statelor din Europa de mijloc.

Cine citește lucrarea lui Liszt dă de mai multe ori peste observația: problema economică sau problema tehnică va fi tratată mai amănunțit din partea unei alte persoane, mai chemată decât mine. Ai impresia că întreaga colecția „*Zwischen Krieg und Frieden*” este programul politic, cultural, economic al unor bărbați conducători din Germania (Bülow, Lamprecht, Grothe, Liszt), cari vreau să *pregătească terenul* pentru idealul lor. Liszt vrea să trateze problema din punct de vedere *politic*.

Idealul acesta este: Uniunea statelor din Europa de mijloc.

Istoricul *Erich Marcks* dela univ. din München, analizând starea politică viitoare din Europa — accentuiază același lucru și atrage atenția (în revista „*Internationale Monatschrift*”, 15 Ian. a. c.) asupra lucrărilor unui *Ruedorffer*, *Kjellén*, *Mühlenstein* și *Liszt* — cari pretind această uniune. Marcks ajunge la concluzia, la care au ajuns toți cei citați mai sus: Germania are nevoie de o *bază mai largă*, de o alianță cu state mai mici, ca să-și desvolte, în legătură cu ele, calitățile și să formeze o contrabalantă puternică față de statele, cari sunt „puteri mari” în Europa (Anglia și Rusia).

„Dacă sunt numai visuri cele ce le scriu acum — va hotări viitorul apropiat”, zice istoricul german Marcks. Liszt merge și mai departe, el declară: dacă vom învinge, va *trebui* să se înfăptuiască această uniune, dacă vom fi învinși — deocamdată — ceeace este foarte problematic — *cu atât mai mult* va trebui să ne gândim să se înființeze această uniune. Va să zică: uniunea aceasta trebuie să se facă — după părerea lui Liszt.

De aceea află de potrivit să vorbesc despre cartea aceasta a profesorului berlinez.

II.

Liszt își propune să analizeze starea Germaniei *după* războiu, de pe acum. Vrea să judece cu obiectivitate relațiile cari se *pot* desvolta între Germania și statele beligerante pe deoparte, și între statele neutre, pe de alta.

La începutul lucrării constată unanimitatea poporului german când e vorba să-și apere drepturile. „Norocul războiului poate să se întoarcă împotriva noastră, pot să vină înfrângeri, pe apă și pe uscat, pe seama noastră și a aliaților noștri. Înfrângerile acestea însă nu ne vor descuraja și nenorocirea n'are să ne plece capul. Un popor, care este hotărât să lupte până la ultima răsuflare, nu se poate înfrânge.” (pg. 3) „Dușmanii noștri pot să tot fantazeze, că au să ne răpească coloniile și ținuturile dela graniță, că au să ne silească să sângerăm economic, că au să ne dea înapoi, ca să ajungem un stat continental de al doilea grad. O astfel de pace *nu* vom încheia *niciodată*. Iar gândul, că ar putea să reușească puterile aliate împotriva noastră să nimicească Germania și să stâr-

Visul Pădurilor...

...S'au pornit vrăjmașe
Vânturi uriașe
Să-și poarte urgia
Să-și urle mânia
Peste țări și mări
Peste depărtări...
— Vânturi ucigașe
Vijeli vrăjmașe!

Și-n a lor rotire
Necuprinsa fire
Mi se 'nvolbura
Mi se 'ntumeca...
Norii alergau
Fulgere cădeau
Zarea tremura
Zarea hohotea...
Vânturi ucigașe
Vijeli vrăjmașe!

Dar pe munții suri
Dragile păduri
De cea grea urgie
De cea vijelie
Tainic murmurau
Tainic fremătau
Și mereu grăiau...
Glas duos și sfânt
Cum nu-i pe pământ!

Și 'n cea grea furtună
Groaznică, nebună
Dragile Păduri
Din Carpații suri
Tot mereu cântau
Tot mereu chemau,
Doar s'o deștepta
Și s'o arăta
Craiul drag și sfânt
Pe acest pământ,
Cer mai liniștit
Mândru Răsărit...
Vis duos și sfânt
Cum nu-i pe pământ

Insă vânturile
Ce pământurile
Groaznic le-au cuprins
Și mi le-au aprins
Nu se liniștesc
Nu se potolesc....
Iar pe munții suri
Dragile Păduri
Tot mereu grăiesc
Și se jelulesc
Căci au o plânsoare:

Ca doritul Soare
Grabnic să răsară

Colo 'ntre hotară!
Iar pe urma lui
— Voia Craiului —
Pace și iubire
Dreaptă înfrățire!...
Vis frumos și sfânt
Când vii pe pământ?..

VALERIU BORA.

In pragul mormântului.

— Schiță din război. —

Palid ca făclia de galbină ceară, cu ochii adânciți în orbite zace fără simțiri tânărul ofițer. Decorațiile atârinate pe „pieptu-i de aramă” mărturisesc voința de fer: „eroism până la ultimul strop de sânge”. Așternutul alb ca zăpada din Decembrie și liniștea ce stăpânea în apartamentul său îți inspira fiorii morții. La căpătâi o cruce alături de lumina înfiptă par'că așteptau momentul de a-și îndeplini datorința...

În antișambră cu coatele răzimate pe marginea unei mese sta îngenuchiată și adâncită în sincere și profunde rugăciuni Elena, „sora” Elena cu ochii ca albastrul cerului senin, cu părul auriu și fața rumeoară, sora, ce înălța rugăciuni

pească poporul german de pe suprafața pământului — e o nebulă. *Voința de a trăi* asigură pe popoare împotriva morții; *voința de a stăpâni* împotriva unei păci rușinoase”. (pg. 4.)

Intrând în meritul lucrării declară, dela început: „E de sine înțeles, că Germania va trebui să iasă *mai puternică* după război decât a fost mai înainte. Tăria noastră de până acum nu ne-a scutit de atacul neașteptat. *Va fi cu cale să ne formulăm de pe acum dorințele noastre, cel puțin în liniamente generale, ca să nu lăsăm să se nască la statele neutrale îngrijorări și neîncredere față de noi*”. (pg. 6)

Ceeace e clar din situația geografică e că Germania nu va putea să rămână nici pe mai departe fără de o apărare puternică a granițelor. Aceasta este o chestie de existență pentru Germania: Apărarea cu mai multe fronturi. La acapararea altor neamuri nu râvnește Germania, fiindcă „a experiat în deajuns, cât de mare valoare are pentru un stat o unitate națională încheiată.”

Altă problemă e clară: fără de colonii și fără puțința de a avea deuseuri economice nu va putea trăi Germania viitoare. De aici rezultă, că *tendința aceasta de expansiune*, naturală, care nu se va putea înăbuși, va trebui menajată. O flotă mai puternică, cu puncte de sprijin strategice, puternice, va trebui să faciliteze dezvoltarea comerțului în colonii.

Glăsuțelor celor ce nu mai sunt...

O audiență la regele Carol în ziua de 26 Septembrie 1914, la Castelul Peleş.

Ziarul dlui P. P. Carp „Moldova” publică în nrul de Paști la loc de frunte următorul important articol:

Ceea ce spunem aci, nu este povestirea unei convorbiri, este depunerea unui martor.

Sunt notele mele, scrise două zile după audiența dela Peleş. În aceeași zi într-o ședință a Comitetului Ligei, am relatat cele ce mi-a spus regele în cea din urmă a sa convorbire.

Momentele prin cari trecem, justifică îndestul publicarea acestor note.

Sinala, 29 Sept. 1914.

În dimineața zilei de Vineri 26 Sept. 1914 am fost vestit, pe la orele 11, că voi fi primit, la orele 6 jum., în audiență la Castelul Peleş. La orele 6 jum., cu o întâr-

ziere de câteva minute, am fost introdus la M. Sa regele Carol.

Regele avea o înfățișare animată și mulțumită, care m'a impresionat cu atât mai mult cu cât într-o întrevedere anterioară îl văzusem foarte deprimat și slăbit. Am spus M. S. regelui impresiunea mea. Mi-a răspuns că este „animat” fiindcă a vorbit până atunci; — dar că nu se simte bine. — „Am în toate nopțile dureri foarte mari în piept”.

Dar regele a gonit repede gândul boalei; — și în tot timpul audienței, care a durat până la opt seara, n'a arătat nici un semn de oboseală. — Din contră, a vorbit mult, cu o limpezime de spirit admirabilă, dând dovadă de o memorie prodigioasă în chestiuni istorice, cumpănii, ușor ironic uneori, întotdeauna precis.

Regele era încă excitat de audiența ce avusese înaintea mea. Primise pe doi frați englezi, B., și nu s'a putut reține de a nu spune, în câteva cuvinte, convorbirea avută cu dânsii.

Frații B. afirmaseră M. S. regelui, că opinia publică din Anglia, se interesează de soarta României.

— „Sunt fericit să aflu aceasta. Știu că acum un an toate simpatiiile Angliei au fost pentru Bulgaria”.

— Se face acum, au afirmat frații B., un război purtat de popoarele cele mari, dar în folosul popoarelor mici.

— Eu știu, totuși, că Rusia vrea să ia Constantinopolul.

La afirmarea fraților B., că vin din Bulgaria, că au constatat acolo prietenia Bulgarilor pentru noi, și că știu că în caz când România s'ar mișca, Bulgarii ar păstra neutralitatea, regele a întrebat:

— Da? Fără nici o condițiune?

Ar trebui, de sigur, să se redea Cadrilaterul Bulgariei.

Cât voi fi eu rege, nu voi da o palmă din pământul Țării!

Trecând la o altă ordine de idei, M. S. regele m'a întrebat care este starea opiniei publice.

Am spus că enervarea publicului s'a potolit în parte. Dar că persistă destul de puternic, curentul contra Austro-Ungariei.

Regele mi-a spus textual:

— „Imi pare foarte rău, că nu s'a ținut al doilea consiliu de Coroană.”

Dar chestiunea Transilvaniei este o chestiune de politică europeană, greu de rezolvat, fără bunăvoința, declarată a puterilor apăsene și a Germaniei.

Regele are dreptul să aleagă el, mai mult decât ori cine momentul unei hotărâri de care atârna soarta țării lui. Poporul la rege se uită: pe el îl acuză în caz de dezastru, după cum a lui e gloria în caz de izbândă...

Cer pentru mine mai multă libertate.

— România, a continuat regele Carol, nu poate să imprime dânsa direcții politice europene și să provoace ea evenimentele. E o fericire, când evenimentele se desfășoară în direcția în care s'a făcut dezvoltarea istorică a țării. Dezvoltarea noastră istorică este în legătură cu stăpânirea Dunării și cu accesul la Mare.

— Cred că astăzi, a adăugat regele, urmând această direcție istorică, a dezvoltării țărilor, putem ajunge la întregirea neamului, fără renunțarea definitivă la o provincie care până ieri a fost a noastră.

Regele a intrat apoi într-o lungă expunere pentru a dovedi că dezvoltarea istorică a țărilor e în legătură cu libertatea Dunării și stăpânirii coastei Mării Negre, urmărind istoria țării dela Mircea cel Bătrân până la războiul Crimeei.

La observarea mea că și Ștefan Vodă luptase toată viața pentru păstrarea și recucerirea Chilie și Cetății Albe, adică a Dunării și Mării, regele foarte animat a spus că Ștefan Vodă întreprinsese de sigur viitorul și înțeleșese că pierzând partea de sud a Moldovei la Dunăre și Mare pierdea pentru totdeauna independența țării.

Convorbirea a continuat, regele arătând ce importanță ar avea și astăzi regiunea aceea.

„Este sigur că o putere mare stăpână pe malul dunărean domină țările noastre. Din regiunea dela gurile Dunării, din Buceag, porniau altă dată Tătarii și țineau în frâu pe domnii Munteniei și Moldovei”.

Voevozi munteni și-au pierdut neatârnată când n'au mai fost în stare să apere Dunărea, când Turcii au cucerit Giurgiu.

Este o primejdie pentru noi dacă Rușii, stabiliți la gurile Dunării își întind stăpânirea pe Marea Neagră.

De aci rezultă interesul cel mare ce noi avem în conflictul european și e firesc ca noi să dorim ca puterile centrale să lase biruitoare.

La observarea mea că Rușii ne făgăduiesc Ardealul în caz de victorie a lor asupra Austro-Ungariei, regele a răspuns:

Un partaj al țărilor împărăției austro-ungare făcut de Rusia nu poate fi pentru noi un bine. Închisi la mare cu Galații luat, căci Rușii vor Galații, înconjuși la răsărit și la nord de Ruși, ar trebui să abandonăm toate aspirațiile noastre asupra Basarabiei.

România s'ar găsi complet încercuită de Rusia și de popoarele slabe supuse ei.

De altfel, este o greșală politică să-și închipuie cineva că Austria va fi definitiv desființată și că Ungaria va dispărea. Este probabil, dimpotrivă, că Ungaria va fi menținută și menajată. Ea poate fi utilă Rusiei în viitor.

De altfel, a spus regele, chestiunea părților ce ne-ar reveni nouă nu s'a pus încă în mod hotărât. Sunt numai făgăduieli; și știți valoarea făgăduielilor rusești!

Și regele a intrat în detalii asupra făgăduielilor făcute altădată Finlandei de către Rusia și asupra căderii drepturilor acestei provincii.

cătră Tronul ceresc, pentru tânărul de a cărui înșănătoșare nu mai legase nici o nădejde.

„Dumnezeule îndurate, slobozi darul Tău asupra acestui viteaz, care prin sângele lui vărsat pe câmpul de onoare, jertfindu-se pe sine, onoare și laudă a adus scumpei noastre patrii! Fă, prin voia Ta atotputernică ca să se reînșănătoșeze pentru mărită lauda Ta, Doamne, căci Tu ești țaria noastră, Tu ești puterea noastră și numai în nemărginita Ta bunătate ne este toată nădejdea. Amin!”

Astfel sfârșindu-și rugăciunea, o înviorare îi cuprinsese întreg corpul, o înviorare ce o îndemnă a mai privi încă odată înspre patul muribundului.

Deschise ușa.

O spaimă o cuprinsese când văzu lumina aprinsă, iar crucea alipită de buzele tânărului ofițer ce cu tărie o strângea la sine, i se părea că strălucește în raze aurii... Ochii tânărului înrourăți în lacrimi priveau înspre ea și cu privirea lor părea a o legăna în extaz.

— „Doamne Tu ești cel ce faci minuni, de sunt vrednică mântuiește-mă” — zise sora Elena și sfârșind, un vis dulceag îi cuprinsese întreg corpul...

— „Soro, soro, ajută-mi să-mi alini văpaia ce mă consumă, îmbie-mă cu câțiva stropi de apă, căci durerea ranelor mă consumă... ajută-mă”, — îngână tânărul ofițer — alergându-și privirea în jur.

— Darul Domnului să fie cu Tine, iubitul meu. Tu ești unul din aleșii Domnului, prin care Dumnezeu face minuni. Crede și sperează, căci nădăjduind și punându-ți credința în Dumnezeu, Te vei mântui”, — răspunse sora Elena răcorindu-i buzele înfierbântate cu stropii răcoritori.

Tânărul se liniști.

Un zimbet ce părea că îi stăpânea buzele da expresia unei mulțămiri sufletești, și durerile îi încetaseră...

Adormise pe veci!...

Bistrița.

Theodor A. Bogdan.

Jalea lui Morîț.

— Anecdotală. —

Morîț leben e cătană
Cu ciacăul instruat
Și să meargă 'n bătălie

Imi sta gata de plecat.
Căpitanul cum mi-l vede
Instruat și împănăt
Il întreabă: „— Hei, moi Morîț
Nu ți jele nici bănat
După satu ce-ai lăsat?”

Morîț stă „haptac” și zice:
— „După satu ce-am lăsat
Nu mi jele nici bănat,
Făr' mi jele căpitane
Că mireasa ce-am lăsat
O să aibă un băiat
Și nu pot să merg la dansa
Să-i ajut la înfășat;

Iar de cumva s'a n'ntâmpla
Ca să aibă vre-o băiată
N'a ști biata, mititica,
La cine să-i zică „tata”!

Bistrița.

Theodor A. Bogdan.

Regele era cuprins de o adevărată indignare. Adânc mâhnit mi-a vorbit de cazul doamnei Emilia Dr. Rațiu din Transilvania, care fusese disuadată de a se prezenta reginei Elisabeta spunându-i-se, de către un om politic român, că regina nu vede cu plăcere pe doamnele române din Ardeal.

Este o calomnie, a repetat regele Carol. — M'a însărcinat apoi să scriu dnei Rațiu spunându-i că audiență îi fusese acordată și că oricând va fi primită cu drag la palat.

Convorbirea s'a oprit aci. La despărțire, regele mi-a zis: Ne vom revedea Duminecă! — În noaptea aceea regele Carol a murit.

Virgil Arlon.

Reflexiuni.*)

Sunt de acord cu „Binevoitorul bisericei”, — că viața bisericească, disciplina și administrația bisericească are să țină pași cu progresul civilizației generale, — și mai vădit, — „ca. credincioșii săi s'o țină de folositoare, pentru binele lor propriu de necesară, ca s'o sprijinească și s'o întărească”.

Nu încapă îndoială, că modificarea statutului organic este de dorit, însă această chestie e foarte gingașă, și ori cât sânge românesc curge pentru patrie, nu am încredere, dacă am putea câștiga perfectă libertate de acțiune, — și reformele s'ar putea executa numai în interesul bisericei. Nu pot să fiu de acord cu optimismul dlui autor, — istoria ne îndeamnă la precauțiunea cea mai mare și n'as voi ca reforma dorită să ajungă marfă politică. Mai bucuros rămân cu statutul organic învechit, decât să primejdiesc libertatea de până acuma. Nu literile hotărăsc, ci duhul lor; nu instituțiile asigură progresul, ci oamenii, factorii chemați. Instituțiile pot să împiedece dezvoltarea, — însă nu cred, că stat. org. să fie stavila dezvoltării, fie chiar absolut moderne, — a disciplinei și a administrației bisericei.

În urmărire, e fapt, că biserica ortodoxă românească poate „să se acomodeze postulatelor timpului”, — și în cadrul actualului statut organic.

Nu mai înființarea, mai bine zis reînființarea nouelor episcopii, — noua focalizare ale vieții noastre publice, — pretind amplificarea statutului organic. Este cert, că ziua instalării nouelor episcopii ar fi însemnat în viața poporului nostru, mai vădit dacă alegerea ar fi liberă, pornită numai din dragoste de neam și de biserică, și mitra vlădicească apoi n'ar servi de mijloc pentru vanități personale. În decenii'le ultime alegerile de episcop nu au fost edificatoare. Pierderi morale, slăbirea autonomiei au caracterizat luptele electorale, — cari numai în duhul „evangelic” n'au fost conduse. Bunul Dumnezeu a fost însă îndurător peste meritele noastre, fiindcă cei aleși și întăriți sunt vrednici urmași ai apostolilor Domnului.

Susțin, că mai bine rămân cu învechitul statut organic, decât, chiar de dragul nouelor episcopii, să-mi expun sguirilor autonomia și pacea internă a bisericei! Căci extensiunea teritorială a diecezelor încă nu împiedecă progresul dorit.

Episcopul ca atare nu este for judiciar, administrativ. El este conducătorul, cărmuitorul, părintele sufletesc al diecezei sale, dar în înțelesul strâns al constituționalismului nu are independență în administrare ori în judecată. Sinoadele eparhiale și consistoarele sunt forurile administrative și judecătorești.

Episcopii prin calitățile lor eminente, prin individualitatea lor superioară, prin pozițiunea lor excepțională ca urmași ai apostolilor, prin nimb

istoric ce strălucește la fiecare mită vlădicească, au, și trebuie să aibă mare și hotărâtoare influență în viața bisericei. La noi s'a putut observa oarecare luptă între potestatea episcopicească și constituționalism.

Unii arhieriei au considerat constituționalismul de jug neplăcut. Au uitat însă, că adevăratele însușiri personale mai bine, și mai folositor se pot valida prin constituționalism, că acela nu este piedecă pentru o individualitate cât de marcantă, ci este ca razele soarelui: căroră universul întreg își mulțumește viața, dezvoltarea, splendoarea! — Lupta aceasta a rezultat nu numai multe abuzuri în administrațiune și disciplină, dar și oarecare apatie, indiferentism față de cauzele bisericești...

În multe părți constituționalismul a devenit un simulacru, consistoriile sunt uneori foruri fără independență, fără voință, dar și fără posibilitatea de a voi ceva...

Astfel a ajuns biserica noastră aproape de situația dureroasă, când credincioșii nu o țin pentru binele lor propriu de folositoare, necesară, și n'o sprijinesc, n'o întăresc! Bisericele au ajuns aproape goale, — dând intelectualii exemplul, — sinoadele parohiale, protopopești nefrecventate chiar consistoriale numai cu ajutorul §-lui 169 pot consulta, și mai vădit, că de obicei funcționarii consistorului sunt și asesori. Și, mai presus de toate, școlile confesionale, mărgăritarele, condițiile viață ale unei biserici naționale aproape pierdute...

Dar această situație nu se poate sana nici cu modificarea statutului organic, nici cu înființarea nouelor episcopii. *Duhul administrației trebuie schimbat! Dragostea evanghelică, pacea Mântuitorului* — să fie uleiul mașinării administrative. *Conștiința națională, sentimentul constituțional să fie baza cărmuirii!* Avem în mitropolia noastră tinuturi administrate în chipul acesta, și rezultatul este foarte îmbucurător. Înzădar vom avea un oricât de perfect statut organic, dacă executarea, aplicarea lui va fi greșită!

Creșterea preoției și învățătoriei este prima cerință a viitorului. Ei sunt armata Bisericei! O armată bine organizată, — înzestrată cu armele credinței și culturii, — cu existență materială independentă, scutită de ispitele străinului, cu dragoste față de popor, cu adevărată conștiință națională: iată mijloacele principale ale dezvoltării și întăririi! Și, această armată împărțită în multe protopopiate! Înmulțirea protopopiilor este mai necesară decât chiar nouele episcopii! Dar cu protopresbiteri într'adevăr: „primus inter pares”!

Poate am deviat dela obiect, dar articolul ce tit aceste reflexiuni a scos din sufletul meu! Și așa simt, au actualitate. Războiul mai mult a ajutat la dezvoltarea sentimentului religios, decât o nouă venire a Apostolilor. *Această primenire sufletească biserica are s'o conserve, s'o întărească s'o dezvolte!* Dar și exigențele vieții se vor schimba: biserica are să se pregătească, ca să-și asigure locul și în noua evoluție. Factorii chemați au răspundere, ca biserica noastră națională să iasă biruitoare!

În firul meditațiilor mele am ajuns la convingerea, că *modificarea statutului organic n'o țin de condiție principală a dezvoltării bisericii noastre*, și însușirile lui Fabiu Cunctator să le aibă cei chemați, cari vor hotări în cauză!

Direcțiile modificării atinse de „Binevoitorul” în general sunt bune, dar principiul fundamental este greșit.

Postulatul prim în privința convocării congresului național bisericesc este absolut just, și emană din constituția patriei. Motivarea mai minuțioasă n'o aflu de actuală. Aprob și ideea, că congresul național bisericesc în fiecare an să fie convocat, că alegerile deputaților sinodali și congresuali, precum și a tuturor asesorilor consistoriali să se facă pe 5 ani.

— E o lacună foarte mare în administrația noastră și necontrolarea oficiilor protopopești. — Aceste se poate introduce și până la reformarea statutului organic. Stabilirea minimală a sedințelor consistorului mitropolitan n'o aflu norocoasă, această chestie însă nu-i principiară, se poate deslega și fără modificarea statutului organic precum se poate executa și regularea venitelor mănăstirilor.

Nu aprob ideea desființării scaunului protopopeș, și mai vădit a sinoadelor și comitetelor protopopești. Aceste desființări n'ar forma amplificarea ci restricțiunea statutului organic, mai vădit a principiului fundamental. Sinoadele protopopești au însemnatate istorică, desființarea lor ar fi o

greșală fundamentală. E adevărat însă, că aceste organe foarte însemnate nu funcționează conform cerințelor.

Dar este periculos în articolul „Binevoitorului” principiul susținut, că alegerile congresuale și sinodale trebuiesc conduse, și încă „riguros” din diecezelor.

Ca principiu este anticonstituțional, antiliberal, iar ca practică este absolut periculoasă. Fie conducerea alegerilor ori cât de înțeleaptă, liberală, circumspectă și nici nu „riguroasă”, — acceptarea ei, ca principiu de guvernare, nimicește constituționalismul, și introduce absolutismul ipocrit! Practica a dovedit, și mereu dovedește, că ce înseamnă această conducere centrală!..

Scopul autorului: ridicarea nivelului sinoadelor și consistoarelor eparhiale, dezvoltarea interesării față de cauzele bisericești, nu în chipul acesta se realizează. Calea adevărată, care, durere, nu s'a urmărit, este: cultivarea și luminarea poporului, ca acesta să cunoască statutul organic, să știe, ce tezaur i s'a câștigat prin autonomie, dezvoltarea și întărirea sentimentului religios, ca biserica să fie scutită de valorile certelor zilmice, apărarea cu sfințenie a conștiinței naționale, ca tendințele străine să nu poată străbate în marea cetate!

Și mai vădit a nimici orice încercare, ca biserica să servească de mijloc pentru scopuri ascunse, personale! De-ar veni mântuitorul de nou cu sbiciul său, încă și mâna lui a totputernică s'ar oboși...

Apoi, să nu modificăm, să nu amplificăm, până ce n'am clarificat bine principiile, până ce nu ne-am mărturisit și nu ne-am îndreptat...

Dr. Aurel Lazar.

Războiul și chestia de naționalitate.

Declarațiile episcopului Dr. Demetriu Radu al Orăzii-mari.

Oradea-mare, 9 Aprilie.

P. S. Sa d. episcop Dr. Demetriu Radu a făcut unui colaborator al ziarului „Nagyvárad” următoarele declarații:

— *Dela fire poporul românesc e loial și iubitor de patrie. În această privință istoria patriei și a armatei arată neînumărate exemple, Toate jertfele pe cari Românii le aduc în această colosală luptă ce se dă pentru existența patriei, e o nouă dovadă, că aceste virtuți azi mai mult ca oricând sunt proprii românilor. Aceste dovezi palpabile și cunoscute de lumea întreagă incontestabil trebuie să risipească anume viziuni regretabile, anume bănuiele neîntemeiate, pe cari nu vreau să le numesc, dar cari incontestabil au contribuit în mare parte la ivirea divergențelor și frecărilor între românimea și maghiarimea din patrie.*

— *Aceste strălucite dovezi de patriotism a românilor, atitudinea binevoitoare din timpul recent a guvernului ce dovedește o vedere mai largă a acestuia relativ la chestia de naționalitate, precum judecata tot mai clară și mai înțelegătoare a opiniei publice și a pressei maghiare patriotice față de această chestie de mare importanță, ofer legitima nădejde, că după terminarea războiului sentimentul și iubirea, cari în primejdia comună leagă azi pe toți fiii patriei, și în chestia de naționalitate vor crea pacea atât de necesară pentru fericirea și progresul patriei.*

Librăria diecezană din Arad are depozit mare de ornate, prapori și recvizite bisericești (potire, cruci, rîpide, candelă, cădelnițe).

Cereți catalog.

*) La articolul din nrul 62 al „Românului”.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — Pe frontul din Beschizii orientali e în general liniște. În Carpații păduroși dușmanul continuă să atace în front prin asalturi fără încetare, exploatare în chipul cel mai necrutător materialul său de oameni. Adevărate movile de răniți și morți se ridică pe terenul atacurilor rusești, stând sub cel mai efectiv foc al tunurilor și mitralierelor noastre. În luptele de ieri am făcut prizonieri 1600 de Ruși nerăniți. Pe fronturile celelalte n'a avut loc aici un eveniment mai deosebit.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de război occidental: Din localitatea Drie-Grachten pe Yser, distrusă total de gloanțele tunurilor, i-am alungat pe Belgieni. Am făcut prizonieri 2 ofițeri, 100 soldați belgieni și am capturat 2 mitraliere.

Aruncând dușmanul bombe asupra orașelor din spatele frontului nostru, ca răspuns, am bombardat cu grante incendiatore orașul Reims, în care am observat că se fac mari concentrări de trupe și tunuri.

Spre nord dela ferma Beau-Sejour (spre nordvest dela Le Mesnil) am cucerit ieri dela Francezi mai multe tranșee și am capturat 2 mitraliere. Două încercări de recucerire ale Francezilor, făcute în cursul nopții, au fost zadarnice. În pădurea Argonnes a eșuat un atac al infanteriei franceze, întrebuintând ei cu acest prilej bombe cu gazuri narcotice.

Luptele între Meuse și Mosel continuă cu vehemență potențată. Francezii au suferit pierderi foarte mari executând ei un atac iarăș deplin fără succes.

Pe câmpia Veuve Francezii au dat atacuri înainte de amiază și seara fără nici un succes, cu scopul de a ocupa înălțimea Meuse, la spațiile Combresului Francezii au trimis în luptă mereu forte proaspete din pădurea Selouse. Atacul francez executat spre nord dela St. Michiel s'a prăbușit în fața pozițiilor noastre.

În pădurea Ailly progresăm mereu. Spre vest dela Apremont a eșuat atacul Francezilor. Spre vest dela Flirey, atacurile franceze s'au prăbușit în focul artileriei noastre. Spre nord și nordost dela aceasta localitate lupta s'a dat pept la pept ieșind învingătoare trupele noastre cari l'au alungat pe dușman. Atacurile Francezilor întreprinse aci împotriva noastră n'au reușit. Francezii n'au câștigat teren nici în Bois de Pretre. Încercarea dușmanului să cucerească localitatea Bezandelagrande (spre sudvest dela Chateau Salus) ocupată de noi, n'a reușit.

Pe Sudelkopf am făcut prizonieri un soldat dela regimentul 334 francez, la care am găsit gloanțe dum-dum. Pe Hartmanns-Weilerkopf s'au dat numai lupte de artilerie.

Pe câmpul de război oriental: Spre ost dela Calvaria s'au desfășurat lupte, cari încă nu s'au terminat. Alt eveniment nu se semnalează de pe frontul oriental.

Prizonierii din Przemysl.

București. — Agența Westnik anunță că la bolnavii și răniții grei găsiți în număr de 6800 în Przemysl au fost aplicați provizori medici și îngrijitori austro-ungari, nefiind dată deocamdată posibilitatea pentru transportarea acestor răniți în interiorul Rusiei.

Correspondentului din Iași al „Dimineții” i s'a dat prilej să vorbească cu ziaristul francez Tafră, care reîntorcându-se din Rusia prin România, a fost și la Kiev. Ziaristul francez a spus că Rușii tratează foarte bine cu ofițerii austro-ungari făcuți prizonieri în Przemysl. Generalului Kuzmanek i s'a aranjat locuință în etajul prin al palatului guvernului din Kiev. Generalul Kuzmanek face peste zi de mai multe ori preumblări prin oraș. Ceilalți ofițeri austro-ungari sunt recreați deplin după suferințele, ce le-au îndurat în cursul asediului.

Cracovia. — La Przemysl se așteaptă sosirea marelui duce Nicolae Nicolaievici în cursul acestei săptămâni. După cum se vestește încă în cursul acestei luni se va termina arondarea Galitiei și Przemysl va fi sediul celui al 4-lea guvernament galician.

Djavid Bey la Geneva.

Berlin. — Ziarele din Geneva au publicat o convorbire cu Djavid Bey care petrece acum în acest oraș. Djavid Bey a dezmințit toate svonurile după care ar fi început tratative de pace; zvonuri cari au fost publicate în ziarele din Geneva spre a explica rostul sederei lui Djavid Bey la Geneva.

Din invențiunile pressei rusești și engleze.

Viena. — Ziarul „Morning Post” din Londra a publicat o știre din Petrograd, după care Austro-Ungaria ar fi început tratative în scop de a obține o pace separată.

K. K. T. Korrespondenz Bureau e autorizat să constate că *Austro-Ungaria nu a făcut nici o propunere de pace și că știrea ziarului „Morning Post” e absolut fără nici un temei.*

Viena. — Prin presa străină s'a reproduș de mai multe ori știri privitoare la pretenziile dorințe ale Austro-Ungariei de a iscăli pacea. În ultimul timp, „Ruskoje Slovo” a publicat-o și „Times” a reproduș-o. Se pretindea că împăratul-rege Francisc Iosif ar fi cerut mediațiunea pentru pace prin mijlocirea Papei dela Roma și prin guvernul elvețian. K. K. T. Korrespondenz Bureau e autorizat să declare că *toate știrile aceste sunt absolut false și inventate.*

Comunicat oficial francez.

Paris. — Iată amănunte despre recenta noastră victorie dela Hartmannswiller al cărui vârf a fost cucerit în Ianuarie trecut de Germani, cu tot eroismul micului post ce se afla acolo și eforturile vânătorilor noștri. Situațiunea la Hartmannswiller era formidabilă, o fortăreață invizibilă domnia la 600 metri o pantă abruptă acoperită cu zăpadă. Pregătirile atacului au ținut o lună. La 5 Martie vânătorii au isbutit să cucerească principalul blockhaus făcând 50 prizonieri și luând 2 mitraliere. La 23 Martie, după un foc teribil de artilerie, vânătorii au atacat cu furie pozițiunea cucerind două linii de tranșee și fortul 150, rămânea însă de cucerit ultimele linii de tranșee. La 26 Martie totul era pregătit. Ca prin feerie timpul s'a înseninat, ceața s'a împrăștiat. Atacam trei linii de tranșee întărite, un blockhaus ascuns de copaci, artileria deschide un foc care a ținut patru ore. Brazii din vârful dealului se prăbușesc, un depozit de cartușe explodează și la ora 15 printr-o năvală splendidă, trupele cuceresc vârful pozițiunii, un infanterist agită un fanion spre a preveni pe artileriști de succesul dobândit, artileria îndreaptă focurile pe panta din dosul dealului urmărind pe Germani în fugă. Pozițiunea noastră este acum inexpugnabilă, am luat dușmanului un observatoriu strălucit. Inimicul a pierdut o mare cantitate de material de război, 400 prizonieri, 700 morți. Printre prizonieri mulți au făcut acte de lașă trădare: prefăcându-se că se predau au asasinat pe soldații noștri, trăgând fiind piept la piept. Actele de eroism din partea noastră nici nu se mai numără.

Comunicat oficial rus.

Petrograd. — Pe frontul de vest al Niemenului, în ziua de 4 Aprilie trupele noastre au continuat să progreseze cu succes pe mai toate punctele.

În Carpați în noaptea de 3 și în timpul zilei de 4 Aprilie în regiunea la nord de Bartfeld, a avut loc o luptă crâncenă de artilerie; am capturat 20 ofițeri, peste 1200 soldați și 2 mitraliere.

De asemenea am continuat să facem progrese pe frontul în direcțiunile Mezö-Laborcz și Uzsok; am făcut în ziua de Paști 25 ofițeri și peste 2000 de soldați prizonieri; am capturat și trei tunuri.

Am pus stăpânire pe gara din Twisna, situată în această regiune; am luat mai multe locomotive și multe vagoane, precum și un mare depou de munițiuni și o parte dintr-o coloană de aprovizionare.

La nord de Cernăuți, în ținutul satului Oca, în zilele de 3 și 4 a fost o luptă crâncenă; după care Austriacii au lăsat în mâinile noastre peste o mie de prizonieri.

Pe sectoarele celelalte ale frontului, situația e neschimbată.

În ziua de 3 Aprilie pe Marea-Neagră lângă

tărmlul Crimei, flota noastră a schimbat mai multe focuri din depărtare cu crucișătoarele Goeben și Breslau, urmărindu-le în întuneric. În timpul nopții, torpiloarele noastre au găsit aceste crucișătoare la o depărtare de 100 mile de Bosfor și le-au atacat; dar vasele dușmane nu au primit lupta.

Incidentul sârbo-bulgar.

Rotterdam. — Ziarele din Paris judecă foarte nefavorabil nota bulgară, dar totodată își exprimă și părerea că incidentul sârbo-bulgar nu va avea alte consecințe. Tot pe acest punct de vedere stau și ziarele engleze, cari mai publică și știri despre scopul și autorii spiritali ai invaziei bandelor bulgare pe teritoriul sârbesc.

Viena. — „Südslavische Korespondenz” primește din Salonic: După știrile sosite aci, mai cu seamă din sursă sârbească, incidentul sârbo-bulgar se va aplană pe cale pașnică. Serbia va evita în interesul său să provoace un conflict armat cu Bulgaria. Aceasta se poate conchide și din tonul moderat al notei sârbești prezentate guvernului bulgar.

D. Venizelos asupra situației politice.

„Le Journal des Balkans” publică următoarea telegramă din Atena:

D. Venizelos a sosit dela Falera, unde se dusesese pentru a se odihni câteva zile. Un mare număr de amici politici, deputați și ziaristi, i-au eșit în întâmpinare. Fostul președinte de consiliu s'a întreținut multă vreme cu amicii săi. Rezervându-și de a vorbi până în trei sau patru zile.

D. Venizelos a afirmat că niciodată Grecia n'a fost dispusă să facă concesii, și de altfel nici o putere nu i-a cerut nici cea mai mică concesie pentru compensații acordate. Atunci când d-sa a părăsit puterea, tripla-înțelegere s'a mărginit a cere guvernului grec de a nu insista ca Serbia să refuze concesii Bulgariei, căci Grecia va primi aiurea compensații de natură de a contrabalansa în mod larg sporul teritorial, care ar rezulta pentru Bulgaria, din cesiunea unei părți din Macedonia sârbă.

Întrebat despre pericolul bulgar, d. Venizelos a declarat că Bulgaria n'are nici un motiv să intervie, întrucât rămânând neutră, ea va primi linia Enos-Midia, dacă tripla înțelegere învinge, adică 30.000 klm. pătrați și, în cazul unei alianțe, o parte din Macedonia sârbă, adică 45.000 klm. p.

De aceea nu trebuie să contăm pe inițiativa bulgară, căci o intervenție a Bulgariei ar face jocul Greciei, fără să aibă un folos suplimentar.

Englezii pregătesc în Belgia un atac de surprindere.

Rotterdam. — Aviatorii germani raportează de câteva zile că Englezii retrag trupe de pe frontul dealungul Yserului, concentrându-și forțele într'un alt punct până acum încă nedescoperit. Din toate semnele se vede că conducerea armatei engleze dorește să spargă în oarecare punct frontul german și în scopul acesta își concentrează toate forțele într'un singur punct.

Printul moștenitor al Germaniei a trecut prin București.

București. — Ziarul „Dimineata” anunță că principele Eitel Frideric, al doilea fiu al împăratului Germaniei, a trecut zilele aceste prin București, ducându-se la Constantinopol.

Principele ar fi fost însoțit de opt ofițeri germani îmbrăcați civil și n'a fost salutat de nimeni în gara de Nord.

Principele Eitel Frideric se află acum la Constantinopol. Vizita sa ar fi produs senzație în armata și populațiunea otomană.

Efectivul armatelor franceze.

Berlin. — Ziarele de aci reproduc un comunicat al agenției „Reuter” care spune că Franța are acum două milioane de soldați și

trei sferturi în rezervă. Companiile de infanterie numără cel puțin două sute de oameni, în multe regimente au însă două sute cincizeci și chiar mai mulți. Corpul ofițeresc a fost întărit, mai cu seamă în comandamentele superioare.

Efectivul ofițerilor este absolut satisfăcător. Fiecare regiment are în mediu 48 de ofițeri, dintre care 18 activi, 15 de rezervă și 15 avansați din rândurile gradelor inferioare. Corpul ofițeresc poate fi considerat în general ca strălucit.

Diferite.

— Autoritățile germane l-au osândit la puscărie pe toți Belgienii, cari au făcut propagandă pentru înrolarea în armata belgiană, pe teritoriul Belgiei ocupat de Germani.

— Intre Rusia și Japonia sunt în curs de tratative în scopul încheierii unei înțelegeri separate pentru apărarea intereselor rusești în cazul unui conflict armat chino-japonez.

— După cum se anunță din New-York, flota japoneză stă gata de plecare în porturi. Japonia va trimite vase de război la Sanghai pentru a-l apăra pe Japoni de acolo în cazul unui progrom din partea Chinezilor.

— Regalistii au proclamat în Portugalia de nord regatul. Exregele Manuel a sosit la Santander.

— Guvernorul băncii austro-ungare, Popovici a sosit la Budapesta, unde va avea loc ședința consiliului superior al băncii. Se anunță că în această ședință se va reduce etalonul băncii dela 5 și jumătate la 5 procente.

— Contele Ștefan Tisza a fost ieri în audiență la M. Sa monarhul. Primul ministru ungar înainte de a pleca la Viena a fost la cartierul principal. Ieri seara contele Tisza s'a întors la Budapesta.

— „Tribuna” anunță din Valona că în Albania se pregătesc evenimente mari. Intre Elbassan și Tirana sunt concentrați la 40.000 Albanezi revoluționari, cari au de gând să ocupe Durazzo și de aci apoi să plece spre granița Serbiei.

— Guvernorul militar german a impus un nou haraciu de 500 mii franci asupra Bruxellesi, refuzând consiliul orașului să repareze drumul dintre Bruxella și Mecheln.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 10 Aprilie 1915.

Lup'e teribile în pivnițe.

Se află din Paris că în unele puncte ale frontului întins din Franța septentrională și Flandra, sunt sate în care Germanii ocupă o parte iar Francezii altă parte: aceste localități sunt multe și toate aproape distruse; pivnițele servesc de tranșee. Un corespondent de război englez descrie aceste condițiuni extraordinare pe linia Vermeles-Albert, unde frontul străbate regiunea carboniferă Lens și merge împrejurul localității Aras.

La sud de linia ferată Lens, Francezii ocupă un sfert al satului Fosse-Calorme unde se găsește o exploatare minieră. Aci s'au dat lupte groaznice pentru câte o casă și încă se continuă lupta cu bombe de mine. Localitatea este părăsită cu totul de locuitori și a devenit prin săpăturile subterane o adevărată catacombă a morții. Tranșeele din prima linie se găsesc în pivnițe și ruinele afumate de atâtea împușcături servesc de înveliș. În aceste condițiuni luptă soldații văzând zilnic cum moartea îi decimează.

La Carenci, unde linia cotește către Angres, domnește același iad de ruine și pulbere. Aci francezii ocupă jumătatea localității și liniile inamice nu sunt mai departe decât trei sau patru metri. În acea strâmtoare unde lupta se dă dela o pivniță la alta peste stradă nu este posibilă decât o singură soluție; una sau cealaltă pivniță va fi minată și aruncată în aer cu soldați cu tot. Astfel pivnițele după ce au fost transformate în tranșee devin mormintele luptătorilor.

Sătenii să înceapă lucrul câmpului! — Un ordin al ministerului instrucțiunii din România. Ni se comunică din București:

Ministerul instrucțiunii publice a dat următoarea circulară tuturor revizorilor din țară:

Avem informațiuni că în multe părți sătenii

îngrijorați de starea de neliniște ce domnește în țară, ezită să iasă la munca câmpului.

Pe lângă aceasta ei mai au obiceiul, mai cu seamă de Sf. sărbători ale Paștelui, să ție o mulțime de sărbători cari nu sunt recunoscute de biserică, așa încât și aceasta va contribui de sigur la neexecutarea la timp a muncilor agricole.

Ministerul de interne a luat din vreme măsurile cuvenite.

Nimeni însă nu poate înrăuri mai cu folos și nu poate fi mai ascultat la sate decât învățătorul și preotul; acțiunea lor dusă la olaltă cu a administrației, poate fi de mult folos.

De aceea vă rugăm să puneți neîntârziat în vedere tuturor învățătorilor din județul dv. să sfătuiască pe săteni să iasă la munca câmpului și să nu mai țină sărbătorile nerecunoscute de biserică.

Aceasta va fi în interesul lor personal cât și în cel al țării.

Prohibirea transportului cerealelor cu căruțele în România. Se anunță din București: Transportul cerealelor cu ajutorul căruțelor, camioanelor, automobilelor și altor vehicule, până la punctele noastre de frontieră, în vederea exportului, a fost complectamente prohibit.

Această măsură a fost luată din două motive principale:

1. În primul rând transportul cerealelor cu căruțele a desfundat complect toate drumurile noastre conducând spre frontiere și trebuie ca ele să fie restaurate.

2. În al doilea rând, țăranii din aproape toate județele de frontieră și chiar cei din județele mai depărtate, cari au căruțe și animale de tras, refuză să efectueze lucrările agricole de primăvară, atrași de prețurile excesive ce li se oferă pentru transportul cerealelor.

Nouă membră a „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie. Doamna Terezia Ionaș din Arad, a trimis la adresa casierei Reuniunii, dnei Aurelia Dr. Petran, suma de 40 cor. înscriindu-se prin aceasta de membră pe viață.

Tren expres București—Odessa—București—Petrograd. A fost semnată convențiunea de cale ferată pentru formarea unui tren expres de persoane și bagaje între București—Petrograd și București—Odessa. Primul tren va circula probabil chiar săptămâna viitoare.

Apel. În urma războiului o mulțime de apărători ai țării rămân neapărat nenorociți, pierzând mâni, picioare ș. a. Intre aceștia se vor afla și mulți Români. Soarta lor e de sigur foarte tristă și datoria noastră sfântă este, de a le sări, în marginile puterilor omenești, în ajutor. Grație progreselor științei medicale-tehnice, unele membre pierdute ale corpului se pot înlocui cu un mehanism artificial, cu așa numitele *proteze*. Aceasta este de sigur un mijloc foarte eficace, de a alina, în parte, soarta grea a celor nenorociți, dându-le posibilitatea de a-și câștiga pâinea, și în întreaga monarhie s'au întreprins de diferite corporațiuni acțiuni în direcția aceasta. „Comitetul de caritate” pentru soldații români răniți din Viena n'a putut rămâne în urmă în chestiunea aceasta. În una din ședințele sale s'a luat cu însuflețire hotărârea de a întreprinde o acțiune în privința aceasta, însărcinând cu executarea ei o secțiune deosebită.

„Comitetul de caritate” adresează sufletelor nobile românești un apel călduros, de a contribui la „fondul de proteze” pentru care comitetul societății bisericești din Viena a donat suma de 500 cor., și a comunica, după putință, adresa completă a acelor soldați nenorociți, cari au pierdut un membru al corpului cu indicarea exactă, care parte a corpului e pierdută.

Donatiunile benevole se primesc la cancelaria „Comitetului de caritate” (Hilfskomitee) pentru soldații români răniți, în Viena I. Lövelstr. 8., și se vor chita pe cale ziaristică.

Cumpărarea înainte a produselor de câmp e oprită. O ordinațiune dată ieri de către guvernul ungar oprește și invalidează orice cumpărare înainte a produselor câmpului din anul acesta. Opreliștea aceasta privește grâul, grâul mestecat, orzul, secara, ovășul, porumbul, păstăioasele, rapița, sămânța de oloiu și cartofii. La celelalte produse de câmp sau grădină neînșirate aci nu se referă ordinațiunea actuală. Contravențiile se vor pedepsi, nîtrucât nu cad

sub alte pedepse mai grele, cu 2 luni închisoare și 600 coroane amendă în bani. Ordinațiunea intră în vigoare cu datul publicării.

Alegătorii după legea nouă în comitatele Caras-Severin și Timiș „Drapelul” scrie: Luni s'au întrunit în amândouă comitetele vecine bănățene comitetele centrale comitatense pentru a lua măsuri pentru distribuirea listelor de alegători definitive, sosite dela Curtea administrativă. Interesant e, că din ambele comitate s'a prezentat numai câte o singură reclamațiune la Curtea administrativă și nici aceste nu s'au putut lua în considerare din... lipsa de dovezi.

Listele definitive conțin, după cercurile de alegători următorul număr de alegători:

Caras-Severin.

Cercul Balint	3773	alegători
Cercul Birchis	2194	alegători
Cercul Bozovici	4648	alegători
Cercul Caransebes	6884	alegători
Cercul Oravița	4646	alegători
Cercul Orșova	3558	alegători
Cercul Recita	6548	alegători
Total	32,251	alegători

Timis.

Cercul Aradul nou	3018	alegători
Cercul Buzias	3773	alegători
Cercul Biserica-albă	5457	alegători
Cercul Becicherecul mic	4155	alegători
Cercul Ciocova	3550	alegători
Cercul Lipova	2659	alegători
Cercul Moravița	3926	alegători
Cercul Recas	2900	alegători
Cercul Vinga	3000	alegători
Total	32,438	alegători

Președintele Poincaré în Champagne. Președintele republicii d. Poincaré a vizitat Dumineca trecută armata din Champagne spre a-i duce felicitările sale, după cele ale generalismului Joffre, pentru probele splendide de vitejie și de avânt mai ales în regiunile Perthes, Soudin și Mesnil les Hurlus care au asigurat armatei franceze foloase însemnate. Președintele a trecut prin toate locurile unde au avut loc ultimele lupte și a constatat personal valoarea terenului câștigat, apoi a vizitat pe răniți și în fine a luat dejunul în mijlocul trupelor.

A doua zi președintele s'a dus în Argonne spre a felicita trupele cari s'au distins într'un mod strălucit în ultimele zile mai ales la Vauquois. D. Poincaré a examinat pozițiunile artileriei franceze și tranșeele, convorbind cu dñii ofițeri și soldați. Pretutindeni în Champagne și în Argonne președintele a găsit pe șefi însuflețiți de cea mai deplină încredere și pe soldați admirabil prin avântul și buna dispoziția lor. Toți au convingere deplină de superioritatea lor morală dobândită asupra dușmanului și au o credință nestrămutată în victoria lor finală.

Ultima oră.

OFENSIVA RUSEASCĂ OPRITĂ PE LOC.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Ofensiva rusească ce se îndrepta spre Homona am oprit-o pe loc. Spre ost dela acest teatru de război sunt în curs de lupte foarte vehemente. Atacul Rușilor deasupra Ujocului n'a reușit. La Zascyk se dau lupte mai mici.

DIRECȚIA OFENSIVEI RUSEȘTI.

Genf. — „Baseler Nachrichten” scrie că Rușii nu se pot gândi să străbată prin ofensiva din Carpați spre Budapesta sau Viena, câtă vreme ei sunt amenințați în Polonia. De sigur Rușii intenționează să lege prin ofensiva lor forțe germane cât mai multe.

După o știre mai recentă din Petrograd ofensiva rusească se îndreaptă în direcțiile Bártfa, Dunajet și Ujoc.

SĂRBII AU PRIMIT AEROPLANE DELA FRANCEZI ȘI ENGLEZI.

Budapesta. — Locuitorii din Neoplanta au fost instruiți ca la semnul dat să stângă toate lămpile în oraș sosind știrea că Sărbii au primit aeroplane dela englezi și francezi.

Kenjiro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de P. Robescu.

(Urmare.) (13)

Toate fetele, după măritiş, se lovesc de greutăţi, cari dau caracterului lor o pecetie mai femeiască.

Pieptenătura *marumge*, pe care o poartă numai femeile măritate, poate să fie înlocuită cu o pieptenătură mai modernă dar atunci se întâmplă că femeile din popor, vorbind cu o femeie măritată, să-i zică „domnişoară”, ceea ce pune în mare încurcătură pe tânăra soţie, care din pricina sficiunii, nu îndrăzneşte să le îndrepteze. În casă, servitoarii o plictisesc rău, numind-o mereu „doamnă”. În scurt timp însă, dânsa se deprinde, şi începe să vadă lucrurile în adevărata lor lumină, pe când mai nainte le vedea învăluite în ceaţa sficiunii sale. Nami se găsea în această epocă a vieţii.

Obiceiurile se schimbă cu fiecare familie şi Nami înţelese repede, că nu trebuia să compare viaţa cea nouă, cu cea veche: era absolut necesar să uite că fusese Nami Kataoka, şi că se făcuse Nami Kawashima. Aceste cuvinte i le spusese şi tatăl său, când se urca în trăsură ca să se ducă în casa cea nouă. Dânsa îşi aduce bine aminte de sfatul acesta, dar îndată ce a intrat în noua familie, a văzut această mare deosebire...

Averea familiei Kawashima era mai mare decât a familiei Kataoka, deoarece, în tot timpul cât fusese guvernator, baronul strânsese bani, şi acum, familia sa era socotită ca una din cele mai bogate. Cu toate acestea, Nami i se părea că în casa Kataoka, din cauza dragostei ce i-o arăta poporul şi din cauza faimei generalului, totul strălucea ca în lumina vie a soarelui, pe când în casa cea nouă, atât viaţa familiară, cât şi lucrurile toate, erau ca o apă stătătoare. Rude avea puţine; prieteni şi mai puţini; şi cei ce veneau din când în când în casă, în timpul vieţii tatălui lui Takeo, după moartea lui n'au mai venit. Pe de altă parte, văduvei nu-i prea plăcea lumea, iar capul familiei, Takeo, era încă prea tânăr şi la începutul carierei, astfel că foarte rar era cu mama sa. Mama vitregă a Nami era de un caracter vesel, eşa rar din casă, se ocupa cu gospodăria şi-i plăcea luxul. Ideile sale casnice erau însă ciudate, şi servitorii o criticau deseori; dar cum se întâmplă în toate casele militarilor de un grad mare, a sa era frecventată de o societate distinsă, şi avea aparenţa frumozului şi a luxului. Ce deosebire între aceasta şi casa cea nouă, în care a intrat Nami!

Obiceiurile bătrâneşti, sau mai bine zis obiceiurile grosolane populare nu se schimbaseră de treizeci de ani, adecă de când doamna Kawashima devenise soţia unui om necunoscut, şi de atunci rămaseră tot astfel, ca şi cum aşa ar fi trebuit să fie. Dânsa se ocupa şi acum de afacerile cele mai fără de interes, după cum făcea în trecut, când nevoia o cerea. Cu toate că dădea titlul de „intendant” lui Tazaki, un om cinstit şi credincios, care în realitate era un fel de servitor, totuşi baronesa se ocupa dânsa în persoană de cheltuielile ce se făceau în fiecare lună cu lemnele, cu cărbunii etc., socotind până la cel din urmă ban. Când Nami sosi cu Iku, camerista sa particulară, doamna Kawashima zise: — Ce lux, în familiile nobile! — În realitate, Iku se depărtase, din cauza observaţiilor fără rost, pe cari soacra le făcea mereu bătrânei şi iubitoarei femei.

Nu era de mirare dacă Nami, cu toată inteligenţa sa, nu ştise să se conformeze felului de trai al noiei sale familii şi nu fusese în stare să-şi schimbe felul de a fi şi să-şi sacrifice obiceiurile vechi, ca să ia obiceiurile grosolane din noua casă.

Atunci Nami îşi dete seama de adâncimea înţelesului cuvintelor părinteşti şi în inima sa se hotărîse să-şi rabde soarta, aşa cum ar fi. În curând, a trebuit să sufere o probă de răbdare. La câteva zile după întoarcerea lor dela

Ikao, Takeo a trebuit să plece într-o lungă călătorie pe mare. Nami, măritându-se cu un ofiţer de marină, ştia că din când în când o să trebuiască să rămâie singură, totuşi, despărţirea aceasta, numai după câteva luni dela măritiş, i se păru foarte dureroasă, şi după plecarea lui Takeo, câteva zile a fost aproape bolnavă.

Mai înainte de logodnă, generalul se întâlnise de mai multe ori cu Takeo şi l'a simpatizat numai decât, astfel că Nami, care avea mare încredere în judecata tatălui său, a consimţit repede la matrimoniu. Viitorul nu i-a adus nici o deziluzie în privinţa lui Takeo, care era bun de caracter, deştept, cu suflet nobil şi lipsit de egoism. În el, Nami a găsit portretul tatălui său în miniatură, pe care-l iubea mult. Chiar şi felul lui de a umbla, cu paşi deşi şi hotărâţi, râsul său sonor ca al unui copil, totul îi aducea aminte pe tatăl ei.

— Ce frumoasă trebuie să fie viaţa în tovărăşia unui om aşa de bun! — îşi zisese Nami. Şi a şi simţit că-şi iubeşte bărbatul hotărât de tatăl său, cu toată dragostea sufletului ei întreg.

Din partea lui, Takeo simţea o nespasă dragoste pentru dragălaşa lui soţie, şi cum era fiu unic, i se păru că împreună cu soţia îşi căpătase o soră, şi avea pentru dânsa cele mai delicate atenţii, numind-o: „dulcea mea Nami-san”.

Abia trei luni trecuseră din ziua căsătoriei lor şi dânsii se şi iubeau ca şi cum s'ar fi cunoscut mai nainte de a trăi pe pământ, iar despărţirea, chiar numai pentru un scurt timp, la amândoi li se părea de nesuferit.

Nami însă n'a putut să plângă prea multă vreme, deoarece, curând după plecarea lui Takeo, soacra sa se bolnăvi de reumatism ceiace o făcu şi mai supărăcioasă. Biata Nami, rămasă singură, deoarece şi Iku a trebuit să plece, a petrecut zilele destul de triste.

Or şi care soacră, care în vremea sa a cunoscut greutăţile prin care trece o soţie tânără, până să se deprinză cu noua familie, ar trebui să fie mai blândă cu nora sa; dar natura omenească este aşa de ciudată că este destul unei femei să vie în contact cu una mai tânără sau să devie soacră, ca toate simţimintele tiranice să i se redeştepte şi să o facă soacră nesuferită, de faimă proverbială.

— Bagă de seamă că ai greşit lărgimea buzunarului... ar fi trebuit să faci întâi o cusătură de zece centimetri, şi pe urmă s'o întorci în jos... Cât eşti de copilă! — aşa ar trebui să vorbească or ce soacră. Dar de unde! O auzi: — Cerule! Cerule! cine a mai pomenit aşa ceva?... Las-o, nu mai face! Dă-mi-o mie!... Dumnezeu! Ce ai făcut în cei douăzeci de ani de viaţă? Ai dormit? Poftim; cine are pretenţie să conducă casa.

S'ar putea ca oare o soacră, într-o situaţie ca aceasta, să-şi aducă aminte de zilele urâte ce a petrecut când era noră, şi să fie blândă cu nevasta fiului său; dar o asemenea soacră ar fi o necuvântare cerească.

De regulă soacrele se țin de principiul „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” şi se infurie pe nora din Nagasaki, ca să se răsbune de persecuţiile soacrei din Yedo.

Nami avea o asemenea soacră.

Biata Nami! După ce a suferit din cauza unei mame vitregi europenizată, a trebuit în urmă să sufere persecuţiile unei soacre cu idei ruginite şi vechi. Ce soartă tristă!

Nami, mişcată de suferinţele soacrei sale, căuta să o ajute în boală, dar niciodată nu putea să-i facă pe plac, şi cu toată buna voinţă ce pune, nu izbutea niciodată. Bătrâna, se văieta mereu, şi certa mereu pe servitoare astfel ca să priceapă şi Nami, iar aceasta, plângea numai la auzul glasului ei supărat. După câteva săptămâni, Nami nu mai ştia ce să facă, şi singura persoană cu care s'ar fi putut înţelege, Iku, plecase din casă. Atunci Nami înţelese că nu s'a isprăvit tortura în care trăise ultimii zece ani în casa părintească cu mama vitregă... O rază de soare intra în sufletul său numai când, în odaia sa, se apropia de fotografia ofiţerului de marină pusă într-o ramă de argint, şi numai atunci simţea în inima sa un nespus sentiment de dragoste... apuca fotografia, o săruta, îi şoptea cuvinte afectuoase şi o puneu iar la

loc suspinând: — Intoarce-mi-te de grabă, iubitul!

Pentru dragostea ce-i păstra, Nami bea paharul cel amar, se sacrifică fără să murmure, se făcea umilită şi supusă, la toate tiraniile soacrei.

(Va urma).

Redactor responsabil: Constantin Savu.

x Pălării elegante, albituri, cravate, perde-siuri de gumă p. bărbaţi şi femei, ciorapi, baste etc. în cel mai mare asortiment şi cu cele mai ieftine preţuri se vând în

prăvălia de modă pentru domni „Chic”. Arad
bulev. Andrassy nr. 15.

Vis-à-vis de hotelul Panonia.
(He 2892—10.)

VINURI

vechi şi noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprie-arul de vii din Siria (Világos) Petru Benea, aici Vă trimite numai vinuri bune, curate şi pe lângă preţurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 — 1912

Vin alb	—	—	—	78	64
Rizling	—	—	—	80	68
Roşu de Miuş	—	—	1.60	1.20	
Carbenet	—	—	1.40	—	—

Vinuri vechi şi noi din anul 1914.

Vin alb	—	—	—	56	48
Rizling	—	—	—	58	50
Siller	—	—	—	60	—

Rachiri.

Rachiu de treve	—	—	—	2.20
Rachiu de treve specialitate	—	—	—	2.60

Expediez la dorinţă în sticle şi în cantitate mai mică vin.

Vinul se expdiază cu rambursă dela 50 itri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantoz.

Bo 947

Petru Benea

propr. şi neg. de vinuri

Világos (Arad m)

Moşie de arândat.

Biserica Sf. Nicolae din Braşov, dă în arândă pe 9 (nouă) ani consecutivi, începând cu 23 Aprilie v. 1916:

Moşia Meteleu-Lipănescu

din plasa Câmpului, Jud. Buzău, România

prin licitare publică verbală, admise fiind şi ofertele închise. Licitarea se va ţinea Luni în 20 Aprilie v. 1915 la 10 ore a. m. în sala de şedinţe a comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov. Ofertele închise, însoţite de o garanţie provizorie în sumă de 5000 (cinci mii) Lei, se vor trimite la adresa presidentului Dr. Vasile Saftu, protopop, sau i se vor preda în sala de şedinţe înainte de începerea licitării.

La cerere trimitem condiţiile generale pentru arândarea moşiei.

Comitetul parohial dela Biserica rom. ort. răs. Sf. Nicolae din Braşov.

Dr. Vasile Saftu, protopop, Ioan Prişcu, paroh,
prezident. secretar.

(Co 2411—3)

Radó Gyula

prăvălie de confecțiuni
pentru dame în ARAD.

Noutăți în

COSTUME

din cottelen, pepita și alte stoffe
la modă cu cel mai bun croi,
acum dela 35 coroane în sus.

JACHETE

după moda cea mai nouă.

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachete de mătăsă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,
Haine pentru fete,
Talii,
Halate
Fuste,
Mantale de lister și gumă

în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de dolu.

Prețuri fixe! Telefon: 238.

(Ra 2376)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curătesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

**stabilimentul meu industrial de vopsitorie
de pânuri și de curățitorie chimică,**

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătăsă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic Szeged.

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

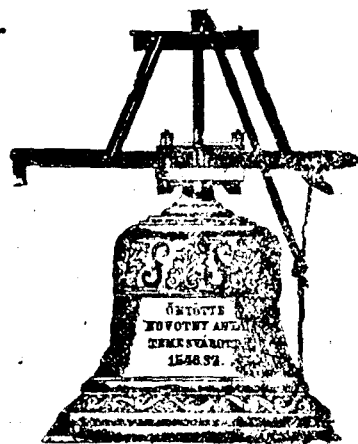

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alul

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre prețuirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cele de sistem vechi, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 461 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimis gratuit.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VARȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.

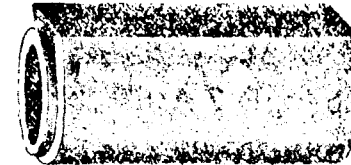
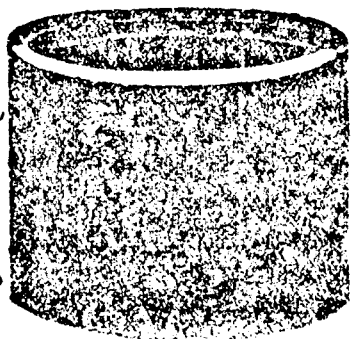

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne
și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, co-voare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

(Zi 2008)

FRĂȚII ZSIBRITA

Intreprindere pentru zidiri și fabrică pentru articli de ciment.

VERSECZ (Vârșet), Pancsovai-ut nrul 57.

Aducem la cunoștința On. public că ținem permanent în depozit următoarele produse. — Vase de ciment pentru soluțiuni de piatră vântată pentru vii, în mărime dela 200 până la 600 litri. Filtre de beton și țevi pentru canaluri dela un diametru de 10 până la 100 cm. vâlăie pentru porci și vite etc. — Primim și executăm așezări de asfalt și beton, bazine de beton de fer în toate mărimile, iesle din beton de fier, stâlpi, trepte stabile și atârnatore din ciment sau fer lucrat artistic, canalizări, poduri și filtre precum și totfelul de lucrări în bransa de ciment și asfalt.

La cerere în persoană sau scris, stăm cu
:-: plăcere la dispoziție cu oferte. :-:

„MATCA”

institut de credit și economii societate pe acții în CEBEA.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „MATCA”, sunt invitați prin aceasta la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în biroul institutului în 25 Aprilie st. n. 1915 la 1 oră p. m. cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere pe anul expirat 1914 și aprobarea bilanțului.
4. Decidere asupra propunerii direcțiunii cu privire la împărțirea profitului curat.
5. Darea absolutului direcțiunii și a comitetului de supraveghere pe 1914.
6. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
7. Alegerea alor 3 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani, și a Directorului executiv.

Acționarii au a-și prezenta acțiile conform §-ului 20 din statute. Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanți prin curatorii lor, societățile prin reprezentanții lor legali.

Ce bea, la 6 Aprilie 1915.

DIRECȚIUNEA

Activa—Vagyon

Contul Bilanț — Mérleg-számla

Pasiva—Teher

Cassa — Pénztár	22741 89	Capital societar — Részvénytőke	84000 —
Bon la inst. „Victoria” — „Victoria” takaréknál	1196 —	Fond de rezervă — Tartalékalap	20391 18
Cambii — Váltók	117000 —	Depuneri — Betétek	85606 78
Cambii cu acoperire hipotecară — Jel- zálogilag biztosított váltók	330326 —	Reescompt — Visszleszámitolás	283522 —
Obligațiuni — Kötvény kölcsönök	447326 —	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	457 —
Efecte — Értékpapírok	2126 —	Interese anticipate — Előre vett kamatok	5000 —
Imobile — Ingatlanok	195 —	Interese după es. II. de acții — II.-ik kibocsátási részv. utáni kamatok	147 50
Mașini agricole și motor — Mezőgazdasági gépek és motor	3480 89	Creditori — Hitelező számlák	4254 30
Debitori — Tartozó számlák	2000 —	Profit curat — Tiszta nyereség	9533 46
Mobilar — Felszerelés	7416 44		
Interese transitoare de reescont — Átmeneti visszle- számitolási kamatok	1500 —		
	4930 —		
	492912 22		492912 22

Debit—Tartozik Contul Perdere și Profit — Veszteség és Nyereség számla Credit—Követel

Interese de depuneri — Betét kamat	5214 23	Interese — Kamatok	38013 82
Interese de reescont — Visszleszámit. kamat	25917 07	Provisie — Jutalék	12399 91
Salare — Fizetések	31131 30	Profit transpus — Áthozott nyereség	1042 67
Spese de birou, porto, tipărituri — Irodai, porto és nyomtatvány költségek	4459 92		
Marce de pres. — Jelenléti díjak	1630 —		
Dare — Adó	1180 —		
Amortizare din mob. — Leírás felszerelésből	3253 49		
Profit curat — Tiszta nyereség	268 23		
	9533 46		
	51456 40		51456 40

Pentru contabilitate:— Könyvelésért:
Ioan Indreiu m. p.
dir.-esec. subs.— vezérig. helyettes.

Ce bea (C z e b e), la 31 Decemvrie 1914.

DIRECȚIUNEA: — IGAZGATÓSÁG:

Iosif Tisu m. p.
președinte.

Petru Câmpean m. p.

Nicolau Mateiu m. p.

Aurel Barna m. p.

Marcu Huțu m. p.

Alexandru Florea m. p.

Lazar Pârva m. p.

Petru Stanciu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere revăzând conturile prezente le-am aflat în deplină ordine și în conformitate cu registrele institutului. Alulirott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgálván, teljes rendben és a szabályszerűen vezetett könyvekkel megegyezőknek és helyesnek találta.

Ce bea, la 7 Aprilie 1915.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Ioan Mihut m. p.
preș. — elnök.

Ioan Bolotiu m. p.

Athanasiu Brana m. p.